

tydelig fremgaar. Jeg maa imidlertid sige, at saaledes som jeg opfatter Forholdene og efter den Erfaring, jeg har, er det et saa almindelig udbredt Onske om at faae denne Lov ud, at jeg for mit Vedkommende vil renonceere paa en Del af de Onster, jeg ellers kunde have, for at faae Loven færdig, naar jeg ser, at der derved sker et virkeligt Fremstridt fra den bestaaende Tilstand. Jeg kan heller ikke tro, at det med Hensyn til de Bestemmelser, som her nærmest have været under Omtale, skulde være i den Grad vanskeligt at komme til Enighed med det andet Thing, at det skulde volde en uoverstigelig Hindring.

Justitsministeren (Melle mann): Jeg skal først lige over for flere af de ærede Talere, som have havt Ordet, og maaste mest lige over for den ærede 7de Landssthingsmand for 2den Kreds (Schlegel) gjøre den almindelige Bemærkning, at vi jo ikke her staa aldeles frit. Vi maa huske paa, at her jo ikke er Spørgsmaal om, hvorledes enhver Enkelt af os, end ikke hvorledes dette Thing vil have, at Lyendeloven skulde være affattet; der er jo i denne Sag som i enhver anden to Retninger, der staa lige over for hinanden. Der er en hel Del Mennesker, der nærmest faste Diet paa, hvad Husbondens Interesse forlanger i denne Sag, men der er ogsaa en hel Del Mennesker, der nærmest faste Diet paa, hvad Lyendets Interesse forlanger, og disse to Hensyn maa mødes og komme overens, og om den ene eller den anden Part kommer til at slaa Noget af paa sine oprindelige Fordringer, maa den finde sig derved, naar de ville komme overens; thi ellers kommer man ikke overens. Jeg tror derfor, man ikke — i alt Fald ikke med nogen Nytte — kan stille sig ganske forudsætningsløs paa det Standpunkt, at man siger: Jeg gaar nu ene og alene efter, hvorledes jeg mener, at dette Forhold hensigtsmæssigst bør indrettes, jeg bryder mig ikke om de Andre, der nærmest have Lyendets Interesse for Die; jeg gaar blot efter, hvad jeg anser for rigtig, og hvis jeg kan faae Majoriteten med mig med Hensyn til denne Sag, saa opnaar jeg det, jeg ønsker. Jeg vil kun sige, at hvis man vil følge denne Fremgangsmaade, ja, saa kan man det jo, og jeg skulde for mit personlige Vedkommende ikke have Noget imod det, men saa vil Følgen jo rigtig nok blive, at der ikke kommer nogen Lov i Stand. Dermed være det ikke sagt, — det er slet ikke min Mening — at Intetsomhelst kan forandres, uden at man afsætter sig for, at der ingen Lov kommer i Stand; men jeg vil advare imod saaledes at tabe af Sigte det Hensyn, som er blevet gjort gjældende, og som ogsaa vil blive gjort gjældende paa denne Sags senere Stadier, nemlig Hensynet til Lyendets Kraav.

Jeg skal nu gaa over til at omtale de enkelte Punkter, og jeg vil derved ogsaa leilighedsvis faae Anledning til at gjøre Anvendelse af denne almindelige Bemærkning. Jeg vil for det

Første med Hensyn til de Ytringer, der ere komne frem om, at den Afgang til at faae Paategninger af den Art, der omhandles i § 7, indførte i Studsmaalsbogen, ikke vil faae stor Betydning i og for sig, og navnlig at det vil være en særdeles besværlig Fremgangsmaade, naar denne Paategning skal fornyes hver Gang, Opfigelsesiden udløber. Dertil vil jeg nu sige, at jeg slet ikke tror, at det forholder sig saaledes. Det er ganske vist, at her i Kjøbenhavn, hvor Lyendeforholdene indgaas paa en meget kort Tid, vil det være meget besværligt ideligt at forny Paategningen, og jeg antager heller ikke, at Loven vil komme til synderlig Anvendelse her, Noget som jeg ogsaa tror, at andre Grunde ville være medvirkende til; thi det, jeg før bemærkede, at man nødig vil beholde et Lyende i sin Tjeneste, som ikke ønsker at være der, gjælder først og fornemmelig om de Personer, som ere omkring Ens Person, det egentlige Hushjænde, mindre om Lyende, der sysselsætte sig med Agerbruget, og som man ikke kommer i nærmere Berøring med. Det er altsaa en Betragtning, som i særlig høj Grad vil faae Anvendelse paa det kjøbenhavnske Lyende, hvormod det ikke i samme Grad gjælder om Lyendet paa Landet. Der forudsætter jeg, at denne Afgang til Paategning vil blive temmelig meget benyttet. Navnlig paa saadanne Steder, hvor Lyendeforholdet indgaas paa 1 Aar, og hvor Ingen vil indlade sig paa kortere Tid, der bliver det jo ikke saa ofte, at Paategningen skal fornyes, og jeg tror, at det især er i disse lange Lyendeforhold, at der viser sig et Onske hos Husbonden om at faae Hold paa Lyendet. Jeg tror ikke, at det gaar an at sige, at Paategningen bliver staaende, indtil der er indført en af begge Parter understreuet Paategning om, at Opfigelse har fundet Sted. Det følger naturligvis af sig selv, at selv om det ikke udirykelig staar i Loven, kan man gjerne indføre en saadan Paategning i Bogen; begge Parter kunne underskrive en Erklæring om, at Lyendeforholdet er op sagt til den og den Dag, og saa staar det til Efterretning for den, som vil se Studsmaalsbogen; men der kan indløbe Vanskeligheder, dersom den ene Part negter at anerkende eller at underskrive en saadan Paategning, og det kan jo tidt finde Sted, naar der overhovedet er Brangvillighed tilstede i Forholdet. Dernæst har man ment, at, naar denne Paategning strax skulde tilføres Studsmaalsbogen, havde det ikke stort at betyde. Naturligvis har det større Betydning, — det indrømmer jeg —, naar den kan føres paaført til enhver Tid under Lyendeforholdets Bestaaen; men jeg kan ikke erkende, at den Regel, at den kan forlanges tilført strax efter, at Lyendeforholdet er indgaaet, ikke har nogen Betydning; den har, tror jeg rigtig nok, netop en meget stor praktisk Betydning, og det navnlig i den Henseende, at, naar denne Lov kommer ud, behøver man, for at hævede sin Ret til